

ΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

με τη ματιά της Εθνικής Τράπεζας

ΠΩΛΗΣΕΙΣ

3^ο τρίμηνο 2023

Ειδικό θέμα: Θεσσαλία

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης

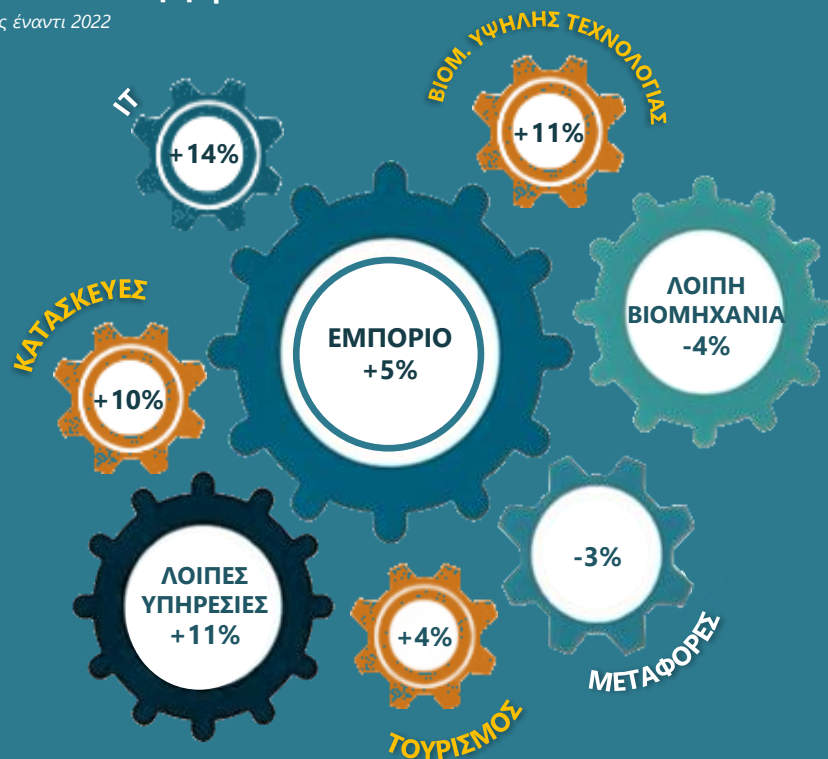
Κλειδώνει ο επιχειρηματικός τομέας τα κέρδη του στην Ευρώπη το 2023, ενώ επιτάχυνση αναμένεται το 2024

Επέστρεψαν σε πιο «κανονικούς» ρυθμούς ανάπτυξης οι πωλήσεις το 2^ο τρίμηνο 2023 (5,5% σε πραγματικούς όρους, απο 8,1% το 1^ο τρίμηνο)

Μετά από μικρή επιβράδυνση για το υπόλοιπο του έτους, επαναφορά σε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης αναμένεται το 2024

Πωλήσεις κλάδων 2^{ου} τριμήνου 2023

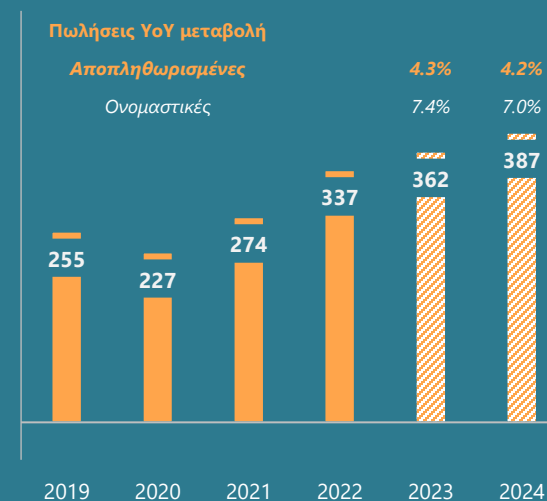
αποπληθωρισμένες έναντι 2022

*το μέγεθος των κύκλων αντιστοιχεί στο σχετικό μερίδιο των κλάδων στις συνολικές πωλήσεις

Πωλήσεις επιχειρηματικού τομέα

αξία σε δις €

Πηγές: El.Stat., Eurostat, Εκτιμήσεις ΕΤΕ

Σε **θετική πορεία παραμένει ο ελληνικός επιχειρηματικός τομέας κατά το 2^ο τρίμηνο του 2023**, με τις πωλήσεις να σημειώνουν ετήσια αύξηση 5,5% ετησίως σε αποπληθωρισμένους όρους (έναντι 8,1% το προηγούμενο τρίμηνο). Με τη δυναμική των πωλήσεων να παραμένει σημαντικά υψηλότερα σε σύγκριση με εκείνη της προηγούμενης αναπτυξιακής φάσης (2001-2008), το ελληνικό επιχειρείν διατηρεί τα κέρδη του σε όρους μεριδίου στην ευρωπαϊκή αγορά.

Εμβαθύνοντας στις επιδόσεις σε κλαδικό επίπεδο:

- Εξαιρετικά θετικά πιστώνεται ότι στους **δυναμικούς κλάδους κατασκευών, πληροφορικής και υπηρεσιών προς επιχειρήσεις** (δραστηριότητες που ενισχύονται μέσω Ταμείου Ανάκαμψης, και αντιπροσωπεύουν το 17% των συνολικών πωλήσεων), οι ελληνικές επιχειρήσεις συνέχισαν κατά το 2ο τρίμηνο του έτους να **κερδίζουν μερίδια στην Ευρώπη**.
- Αντίθετα, υπό πίεση βρίσκεται ο κλάδος βιομηχανίας (σε μεγάλο βαθμό λόγω αναιμικής δραστηριότητας στην Ευρώπη) και το λιανικό εμπόριο (αντιπροσωπεύει το 14% των πωλήσεων, εν μέρει ως επακόλουθο ισχυρών πληθωριστικών πιέσεων στον τομέα τροφίμων).

Όσον αφορά **το υπόλοιπο του έτους**, η μεσοπρόθεσμη **τάση ανάκαμψης** αναμένεται να δεχτεί τη **συσταλτική επίδραση** τόσο από την αδύναμη ευρωπαϊκή ζήτηση όσο και από την υψηλές τιμές, κυρίως στα τρόφιμα, οι οποίες θα εξασθενήσουν την ζήτηση. Η πληθωριστική αυτή πίεση εκτιμάται ότι θα ενισχυθεί από τις **καταστροφικές πλημμύρες στη Θεσσαλία**.

- Συγκεκριμένα, ενώ το εντονότερο άμεσο πλήγμα το έχει δεχθεί ο πρωτογενής τομέας, πίεση δέχεται και ο επιχειρηματικός τομέας της περιοχής ο οποίος παράγει **€3,5 δις προστιθέμενης αξίας** (σε τρέχουσες τιμές). Επιπλέον, οι **δευτερογενείς επιδράσεις** στο επιχειρείν της χώρας είναι σαφώς ευρύτερες:
  - ✓ Σημαντική είναι η **επιβάρυνση των υποδομών**, με την αξία αυτών στη Θεσσαλία να είναι της τάξης των €9 δις, με σχεδόν το 20% αυτών να εκτιμάται ότι έχει υποστεί σημαντική ζημιά.
  - ✓ Πέρα από την επιβάρυνση στο μεταφορικό έργο των επιχειρήσεων της χώρας, εντεινόμενες πιέσεις αναμένονται σε όρους τιμών τροφίμων και διαθεσιμότητας αγροτικών πρώτων υλών, με επιπτώσεις τόσο σε συνδεδεμένους κλάδους όσο και στο **ευρύτερο πλέγμα εμπορίου και υπηρεσιών** λόγω της πίεσης στο διαθέσιμο εισόδημα των καταναλωτών.Στον αντίποδα, πέρα από τις κρατικές ενισχύσεις, **αντισταθμιστικά** στις άνω επιπτώσεις αναμένεται να λειτουργήσει η αυξημένη ζήτηση για διαρκή αγαθά προς αντικατάσταση υλικών ζημιών (ενισχύοντας το εμπόριο) καθώς και η αποκατάσταση υποδομών (ενισχύοντας τις κατασκευές).

Συνεκτιμώντας τα παραπάνω, το ελληνικό επιχειρείν εκτιμάται να διατηρήσει **ρυθμούς αύξησης πωλήσεων σε σχετικά χαμηλά - ωστόσο υγιή - επίπεδα κατά το 2ο εξάμηνο του 2023** (2% με 3% σε αποπληθωρισμένους όρους). Κοιτάζοντας ακόμα πιο μπροστά, οι μηχανές ανάπτυξης το 2024 αναμένεται να παραμείνουν σε υψηλές ταχύτητες, κυρίως για κατασκευές και κλάδους τεχνολογίας (με καύσιμο τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης), ενώ η σταδιακή ομαλοποίηση των πληθωριστικών πιέσεων αναμένεται να επαναφέρει τον λοιπό τομέα στη μεσοπρόθεσμη τάση του. Υπό αυτές τις συνθήκες οι πωλήσεις το 2024 εκτιμάται ότι θα πετύχουν ρυθμό ανόδου άνω του 4% σε αποπληθωρισμένους όρους.

Σε θετική πορεία παραμένει ο ελληνικός επιχειρηματικός τομέας, επιστρέφοντας σε πιο «κανονικές» ταχύτητες ανάπτυξης

ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ

Θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης κατέγραψε ο ελληνικός επιχειρηματικός τομέας κατά το 2^ο τρίμηνο του έτους, με τις πωλήσεις να σημειώνουν ετήσια αύξηση 5,5% σε αποπληθωρισμένους όρους (4,8% σε ονομαστικούς όρους, υπό την επίδραση πτωτικών τιμών ενέργειας στο εξεταζόμενο διάστημα).

Παρά την επιβράδυνση έναντι του 1^{ου} τριμήνου (ετήσια αύξηση 8,1% σε αποπληθωρισμένους όρους), οι επιδόσεις παραμένουν υγιείς και υψηλότερες από αυτές της προηγούμενης αναπτυξιακής πορείας κατά την περίοδο 2001-2008 (1,5-2% ετησίως). Η θετική αυτή εικόνα επιβεβαιώνεται από σειρά σχετικών δεικτών, όπως η απασχόληση (+9,8% ετησίως στις καθαρές προσλήψεις το πρώτο επτάμηνο) και οι επενδύσεις (+8% ετησίως το δεύτερο τρίμηνο).

Οι άνω επιδόσεις επέτρεψαν στον ελληνικό επιχειρηματικό τομέα να διατηρήσει το μερίδιο που κέρδισε το προηγούμενο διάστημα στην Ευρώπη, παράγοντας το 1,2% της προστιθέμενης αξίας στην ΕΕ και παραμένοντας έτσι σε τροχιά ανάκτησης του μεριδίου που είχε προ κρίσης (της τάξης του 2% στο διάστημα 2000-2009). Εξαιρετικά θετικά πιστώνεται ότι στους δυναμικούς κλάδους κατασκευών, πληροφορικής και υπηρεσιών προς επιχειρήσεις (δραστηριότητες που ενισχύονται μέσω Ταμείου Ανάκαμψης), οι ελληνικές επιχειρήσεις συνέχισαν κατά το 2^ο τρίμηνο του έτους να κερδίζουν μερίδια στην ευρωπαϊκή αγορά.

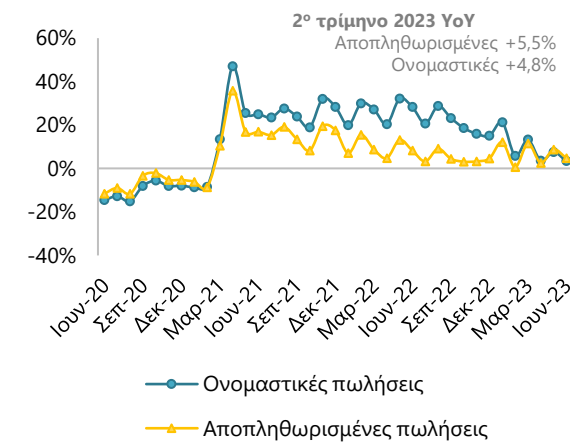
Πωλήσεις επιχειρηματικού τομέα

για το 1^ο εξάμηνο του έτους σε δις €

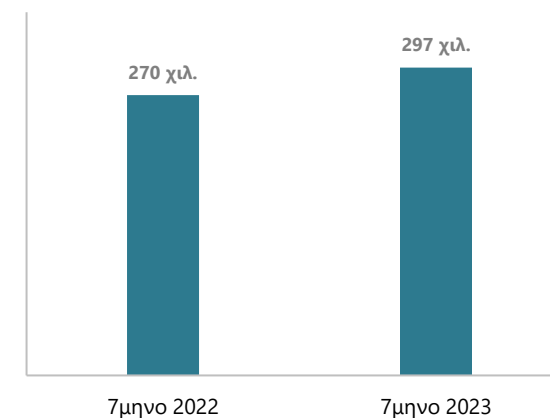
Πωλήσεις επιχειρηματικού τομέα

ετήσια μεταβολή

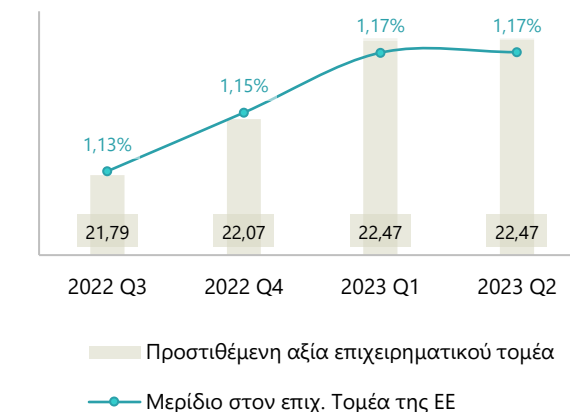
Μισθωτή απασχόληση ιδιωτικού τομέα

νέες θέσεις εργασίας
ισοζύγιο προσλήψεων - απολύσεων

Μερίδιο Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

προστιθέμενη αξία επιχειρηματικού τομέα σε δις € σε πραγματικούς όρους

[1] Από τον επιχειρηματικό τομέα εξαιρούνται οι ακόλουθοι τομείς: πρωτογενής παραγωγή, ενέργεια, χρηματοοικονομικές και δημόσιες υπηρεσίες, και σε όρους ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος δεν λαμβάνονται υπόψιν τα τεκμαρτά ενοίκια, οι φόροι και οι επιδοτήσεις.

Πηγές: El.Stat., Eurostat – Επεξεργασία: Εθνική Τράπεζα

Κατασκευές και πληροφορική διατηρούν πρωταγωνιστικό ρόλο ανάπτυξης...

Εξετάζοντας αναλυτικότερα τις επιδόσεις των βασικών κλάδων, διαπιστώνουμε ότι για την πλειοψηφία αυτών συνεχίστηκαν οι θετικές επιδόσεις κατά το 2^ο τρίμηνο του 2023, παρουσιάζοντας ωστόσο σημάδια επιβράδυνσης. Σημειώνουμε ότι η εικόνα αυτή επιβεβαιώνεται από την βαθύτερη ανάλυση σε επίπεδο επιμέρους κλάδων (δείτε Παράρτημα). Ειδικότερα:

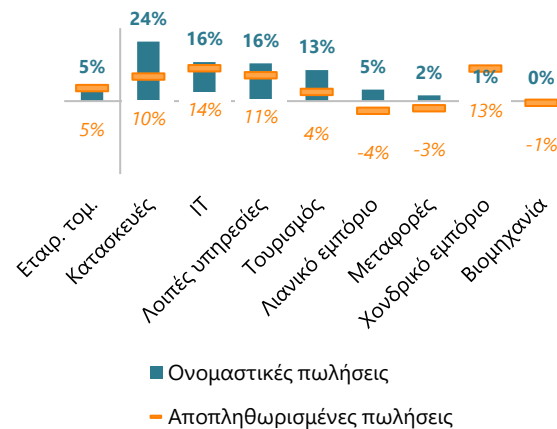
- Ως κλάδοι με δυναμικές επιδόσεις συνεχίζουν να ξεχωρίζουν οι κατασκευές (παρά την υψηλή πληθωριστική πίεση) και πληροφορική (+10% και +14% αντίστοιχα σε αποπληθωρισμένους όρους), με τη ζήτηση να τροφοδοτείται από αυξημένες επενδυτικές ανάγκες. Παράλληλα, σταθερή στήριξη παρέχουν οι λοιπές υπηρεσίες (+11% ετησίως), καθώς λειτουργούν επικουρικά στην κάλυψη των παραπάνω αναγκών (π.χ. real estate, αρχιτέκτονες). Ηπιότερη ήταν η επίδοση στον κλάδο τουρισμού, που ωστόσο παρέμεινε υψηλότερα από τα περσινά επίπεδα (+4%), σε μεγάλο βαθμό στηριζόμενος στην εξωτερική ζήτηση.
- Από την άλλη πλευρά, σχετική επιδείνωση σημειώνεται στους κλάδους λιανικού εμπορίου και μεταφορών (πτώση 3-4% σε αποπληθωρισμένους όρους), οι οποίοι συνεχίζουν να δέχονται υψηλή πληθωριστική πίεση, με αρνητικές επιδράσεις στη ζήτηση και τα περιθώρια κέρδους. Παράλληλα, υπό πίεση βρίσκεται ο τομέας βιομηχανίας (-1% σε αποπληθωρισμένους όρους), κυρίως υπό την επίδραση της αδύναμης ευρωπαϊκής ζήτησης (+0,7% ετησίως στο ευρωπαϊκό ΑΕΠ το 1^ο εξάμηνο 2023, έναντι 1,7% ετησίως κατά μέσο όρο την προηγούμενη δεκαετία). Σημειώνεται ωστόσο, ότι η βιομηχανία επιδεικνύει την υψηλότερη αναπλήρωση μεριδίου στην ΕΕ (σε όρους προστιθέμενης αξίας), έχοντας ανακτήσει ήδη το 40% του χαμένου λόγω της οικονομικής κρίσης εδάφους (έναντι 20% για τον υπόλοιπο τομέα).

Πηγές: El.Stat., Eurostat – Επεξεργασία: Εθνική Τράπεζα

ΕΥΡΕΙΣ ΚΛΑΔΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ

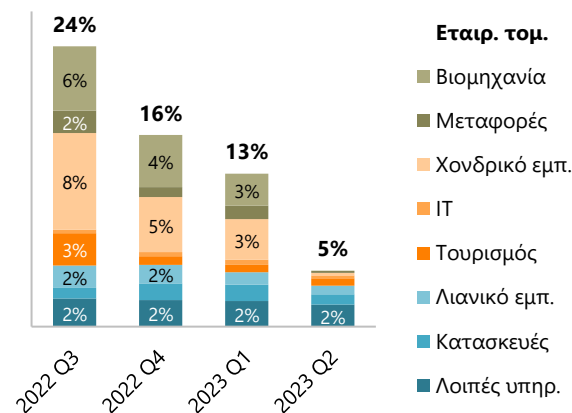
Πωλήσεις κλάδων

2^ο τρίμηνο 2023 έναντι του 2022

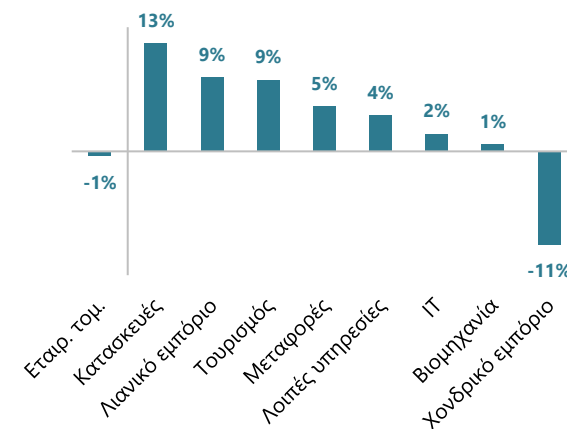
Συνεισφορά κλάδων στην μεταβολή των ονομαστικών πωλήσεων

ετήσια μεταβολή σε ονομαστικούς όρους

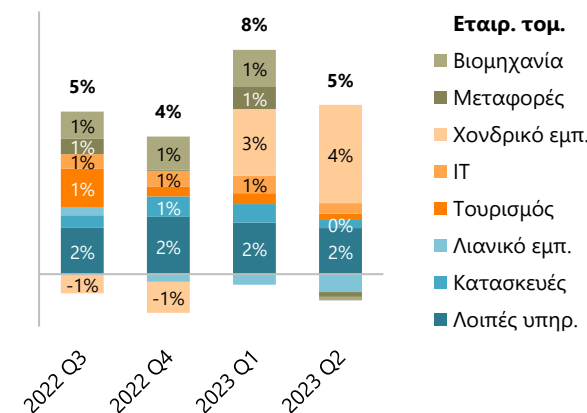
Πορεία τιμών κλάδων

2^ο τρίμηνο 2023 έναντι του 2022

Συνεισφορά κλάδων στην μεταβολή των αποπληθωρισμένων πωλήσεων

ετήσια μεταβολή σε πραγματικούς όρους

Εστιάζοντας στο κομμάτι του επιχειρηματικού τομέα με τις δυναμικότερες επιδόσεις, διαπιστώνουμε την ευρεία εκπροσώπηση κλάδων που σχετίζονται (i) με το cluster των κατασκευών και (ii) με τις υποστηρικτικές προς τις επιχειρήσεις δραστηριότητες. Ειδικότερα:

- Η δυναμική επίδοση πωλήσεων των κατασκευών (επίσης εμφανής σε μακροοικονομικό επίπεδο με ετήσια αύξηση 25% της προστιθέμενης αξίας του κλάδου στο 2ο τρίμηνο), αποτυπώνεται στους τρεις επιμέρους τομείς αυτού. Ειδικότερα, η υψηλότερη επίδοση αποπληθωρισμένων πωλήσεων εντοπίζεται στα κτίρια (+18% ετησίως) ενώ ακολουθούν ειδικές κατασκευές και έργα υποδομών (10% και 7% αντίστοιχα). Σημειώνεται ότι η ισχυρή ζήτηση για ακίνητα και έργα υποδομής, μετά από μια 10ετία χαμηλών επενδύσεων, τροφοδοτεί τη δραστηριότητα στο ευρύτερο cluster του κλάδου κατασκευών, με δυναμικές επιδόσεις να σημειώνονται σε τομείς όπως real estate και αρχιτέκτονες (+39% και +12%, αντίστοιχα).
- Κλάδοι που σχετίζονται με την ποιοτική αναβάθμιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, όπως δραστηριότητες R&D (+21%), ψηφιακού μετασχηματισμού (+9%), συμβουλευτικές υπηρεσίες (+19%) και υπηρεσίες δικηγόρων-λογιστών (+14%), παραμένουν μεταξύ των δυναμικότερων κλάδων της ελληνικής οικονομίας. Το σημείο αυτό αποτελεί κομβική απόδειξη του εκ βάθρων μετασχηματισμού που πραγματοποιείται στο ελληνικό επιχειρείν.

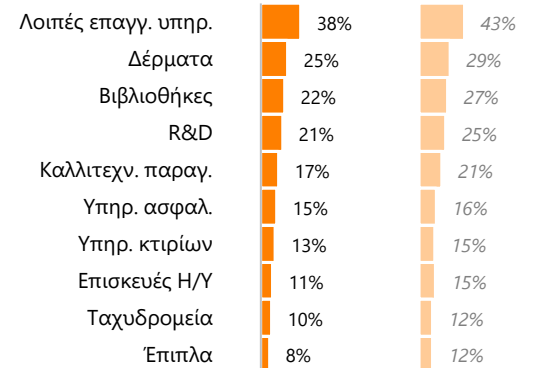
Μεγάλοι κλάδοι

μεταβολή πωλήσεων 2^{ου} τριμήνου 2023 έναντι του 2022

Μικροί κλάδοι

μεταβολή πωλήσεων 2^{ου} τριμήνου 2023 έναντι του 2022

■ Αποπληθωρισμένες πωλήσεις
■ Ονομαστικές πωλήσεις

■ Αποπληθωρισμένες πωλήσεις
■ Ονομαστικές πωλήσεις

Βιομηχανία βρίσκεται υπό πίεση ευρωπαϊκής αδύναμης ζήτησης, και λιανικό εμπόριο παραμένει υπό πίεση πληθωρισμού

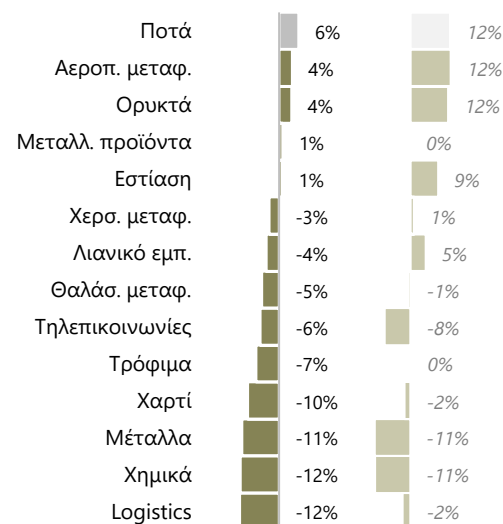
ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ

Περνώντας στους κλάδους που κατά το 2^ο τρίμηνο του έτους πέτυχαν μεταβολή πωλήσεων χαμηλότερη της μέσης επίδοσης, διαπιστώνουμε την ύπαρξη ενός σημαντικού αριθμού αυτών με αρνητικές επιδόσεις. Ειδικότερα ξεχωρίζουμε:

- Τους κλάδους που επηρεάζονται έντονα από την πορεία των τιμών στα τρόφιμα, όπως
  - τη βιομηχανία τροφίμων (-7%),
  - το λιανικό εμπόριο που λόγω χαμηλών επιδόσεων στις πωλήσεις των supermarkets παρουσιάζει πτώση όγκων για 3^ο συνεχές τρίμηνο (-4%), και
  - την εστίαση, με οριακή αύξηση, παρά τη δυναμική πορεία του τουρισμού.
- Τον κλάδο μεταφορών, ο οποίος παραμένει υπό την πίεση καθώς η ζήτηση πλήττεται λόγω ανοδικών τιμών – με μόνο τις αεροπορικές μεταφορές να κινούνται σε θετικό έδαφος (+4%) ενισχυμένες από την υψηλή τουριστική κίνηση.
- Τους βιομηχανικούς κλάδους μετάλλων και ορυκτών, που παρά την εγχώρια στήριξη από την ανάκαμψη της κατασκευαστικής δραστηριότητας, σημειώνουν χαμηλές επιδόσεις πωλήσεων (-11% και +4% αντίστοιχα) λόγω αδύναμης εξωτερικής ζήτησης.

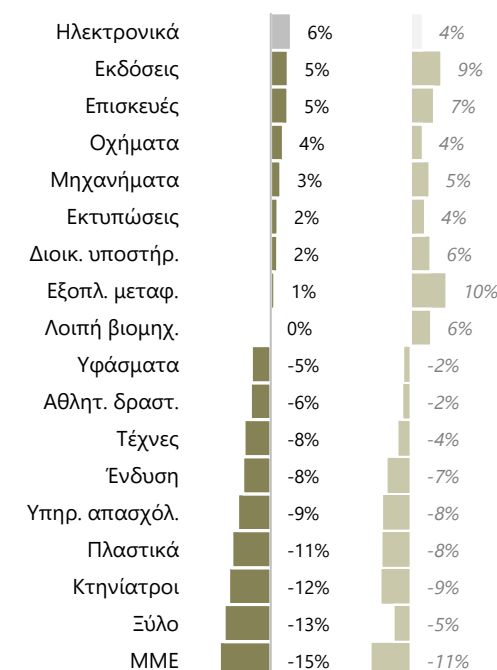
Μεγάλοι κλάδοι

μεταβολή πωλήσεων 2^{ου} τριμήνου 2023 έναντι του 2022

Μικροί κλάδοι

μεταβολή πωλήσεων 2^{ου} τριμήνου 2023 έναντι του 2022

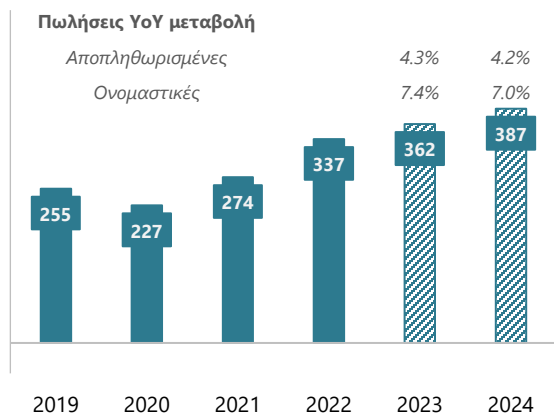
■ Αποπληθωρισμένες πωλήσεις
■ Ονομαστικές πωλήσεις

■ Αποπληθωρισμένες πωλήσεις
■ Ονομαστικές πωλήσεις

Πόροι Ταμείου Ανάκαμψης, Τεχνολογία και Εξωστρέφεια προσδίνουν ανοδική τάση στις επιχειρηματικές πωλήσεις της επόμενης χρονιάς

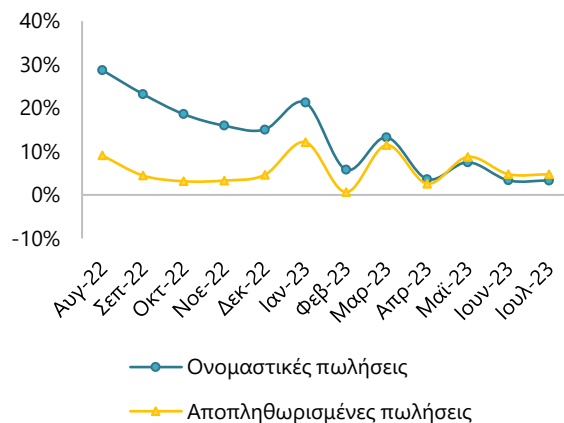
Πωλήσεις επιχειρηματικού τομέα

αξία σε δις €

Πωλήσεις επιχειρηματικού τομέα

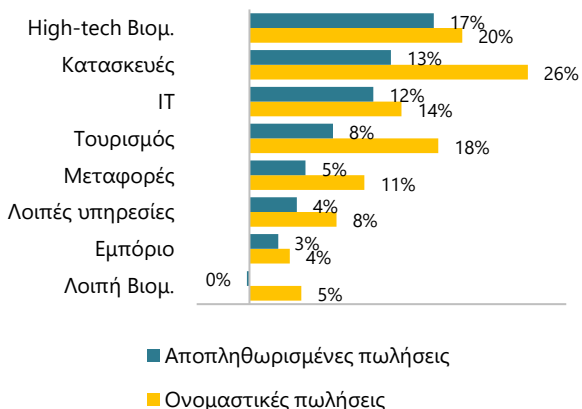
ετήσια μεταβολή

Η αναμικτή ευρωπαϊκή ζήτηση σε συνδυασμό με την υψηλή πληθωριστική πίεση κυρίως στα τρόφιμα (ενισχυμένη από τις καταστροφές στη Θεσσαλία) εκτιμάμε ότι θα διατηρήσει τους ρυθμούς αύξησης των πωλήσεων σε σχετικά χαμηλά επίπεδα κατά το 2^ο εξάμηνο του 2023 (+2% με 3% σε αποπληθωρισμένους όρους). Συμβατές με αυτή την εικόνα είναι τόσο (i) οι πρώτες εκτιμήσεις για τις πωλήσεις Ιουλίου (από δείγμα μεγάλων και μεσαίων επιχειρήσεων) όσο και (ii) η πορεία πρόδρομων δεικτών επιχειρηματικής δραστηριότητας (δείτε παράρτημα). Στο σημείο αυτό, είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι αν και οι ρυθμοί αυτοί ανόδου είναι χαμηλότεροι από του πρώτου εξαμήνου της χρονιάς, ωστόσο παραμένουν υψηλότεροι των επιδόσεων της προηγούμενης αναπτυξιακής φάσης του τομέα (1,5-2% στο διάστημα 2001-2008).

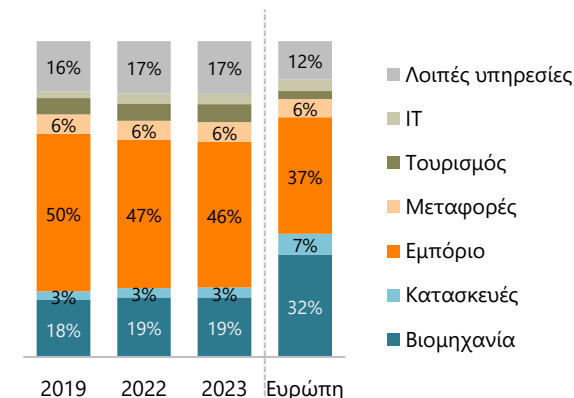
Πωλήσεις επιχειρηματικού τομέα 2023

ετήσια μεταβολή

Δομή επιχειρηματικού τομέα

συνεισφορά σε όγκους πωλήσεων

Κοιτάζοντας ακόμα πιο μπροστά, οι μηχανές ανάπτυξης το 2024 αναμένεται να παραμείνουν σε υψηλές ταχύτητες, με τις επιχειρηματικές πωλήσεις να σημειώνουν άνοδο της τάξης του 4%. Σε κλαδικό επίπεδο ξεχωρίζουν οι κλάδοι high-tech βιομηχανίας, κατασκευών και πληροφορικής που αναμένεται να σημειώσουν διψήφιους ρυθμούς ανόδου των πωλήσεων (με καύσιμο τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης). Παράλληλα η σταδιακή ομαλοποίηση των πληθωριστικών πιέσεων αναμένεται να επαναφέρει τον λοιπό επιχειρηματικό τομέα στη μεσοπρόθεσμη τάση του, με την επιχειρηματική δομή να συγκλίνει σταδιακά προς τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Όσον αφορά τις καταστροφικές πλημμύρες στη Θεσσαλία, εκτός από τις σημαντικές επιπτώσεις στην τοπική οικονομία, η άμεση επιβάρυνση στον ευρύτερο ελληνικό επιχειρηματικό τομέα αναμένεται να είναι περιορισμένη. Ωστόσο, έμμεσα εγείρονται σημαντικότερα ζητήματα, κυρίως όσον αφορά την ένταση των πληθωριστικών πιέσεων στα τρόφιμα και την επιβάρυνση στις υποδομές μεταφορών (δείτε επόμενη σελίδα Ειδικού Θέματος).

Πηγή: El.Stat. – Επεξεργασία: Εθνική Τράπεζα

Οι άμεσες επιπτώσεις στον επιχειρηματικό τομέα της χώρας από τις καταστροφικές πλημμύρες στη Θεσσαλία αναμένονται περιορισμένες

ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ: ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Μετά τον προ τριετίας «Ianos», η Θεσσαλία φέτος δέχτηκε «διπλό χτύπημα» από πλημμυρικά φαινόμενα («Daniel» και «Elias»), με τραγικό κόστος για τις τοπικές κοινότητες και ένα εξαιρετικά μεγάλο εύρος οικονομικών καταστροφών, από κατοικίες μέχρι υποδομές και αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Οι τρέχουσες εκτιμήσεις κάνουν λόγο για απώλειες της τάξης του 18% στην καλλιεργήσιμη έκταση και 9% στο ζωικό κεφάλαιο της περιοχής (ποσοστό που δύναται να ανέβει λόγω ασθενειών) – ποσοστά που μεταφράζονται σε 3% και 1%, αντίστοιχα, σε εθνικό επίπεδο.

Ενώ το εντονότερο άμεσο πλήγμα το έχει δεχθεί ο πρωτογενής τομέας, είναι σαφές ότι πίεση δέχεται και ο επιχειρηματικός τομέας της περιοχής ο οποίος παράγει €3,5 δις προστιθέμενης αξίας (σε τρέχουσες τιμές):

- Η τοπική βιομηχανία (με ετήσια παραγωγή προστιθέμενης αξίας της τάξης του €1 δις) έχει σημαντικό αποτύπωμα στους κλάδους (i) τροφίμων (σε άμεση σχέση με την πρωτογενή παραγωγή), (ii) κλωστοϋφαντουργίας (παράγοντας το 40% της εγχώριας παραγωγής βαμβακιού) και (iii) μετάλλων (με υψηλή εξωστρέφεια).
- Ο τουριστικός κλάδος της περιοχής βρίσκεται ενώπιον απώλειας των εισπράξεων του φθινοπωρινού και (μέρους του) χειμερινού τριμήνου (με τη ζημιά να εκτιμάται στο 0,5% της δραστηριότητας του ελληνικού τουρισμού).

Επιπλέον, οι δευτερογενείς επιδράσεις στο επιχειρείν της χώρας είναι σαφώς ευρύτερες:

- Σημαντική είναι η επιβάρυνση των υποδομών, με την αξία αυτών στη Θεσσαλία να είναι της τάξης των €9 δις, με σχεδόν το 20% αυτών να εκτιμάται ότι έχει υποστεί σημαντική ζημιά. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι απαιτούνται 2 μήνες για αρχική αποκατάσταση του σιδηροδρόμου και έως 2 έτη για πλήρη λειτουργικότητα.
- Πέρα από την επιβάρυνση στο μεταφορικό έργο των επιχειρήσεων της χώρας, εντεινόμενες πιέσεις αναμένονται σε όρους τιμών τροφίμων και διαθεσιμότητας αγροτικών πρώτων υλών, με επιπτώσεις τόσο σε συνδεδεμένους κλάδους όσο και στο ευρύτερο πλέγμα εμπορίου και υπηρεσιών λόγω της πίεσης στο διαθέσιμο εισόδημα των καταναλωτών.

Στον αντίποδα, πέρα από τις κρατικές ενισχύσεις, αντισταθμιστικά στις άνω επιπτώσεις αναμένεται να λειτουργήσει η αυξημένη ζήτηση για διαρκή αγαθά προς αντικατάσταση υλικών ζημιών (ενισχύοντας το εμπόριο) καθώς και η αποκατάσταση υποδομών (ενισχύοντας τις κατασκευές).

Μερίδιο Θεσσαλίας στο επιχειρηματικό* ΑΕΠ

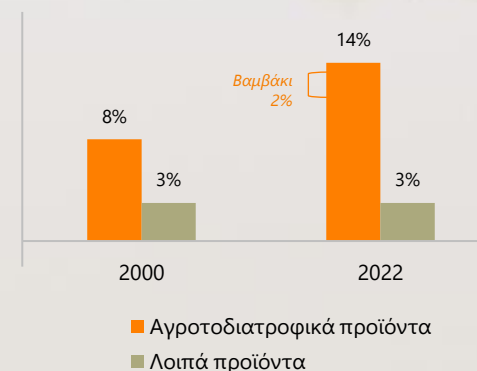
ως % συνόλου Ελλάδας,

*εξαιρούνται οι κλάδοι real estate, χρημ/κού και δημοσίου τομέα

Θεσσαλία: Εξαγωγές αγαθών*

ως % ελληνικών εξαγωγών

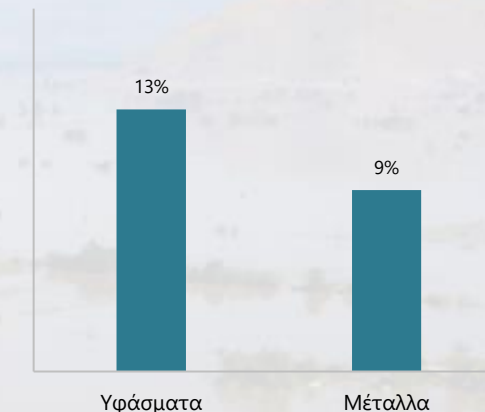

* εκτός ενέργειας

Πηγές: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛ. Στατ- Επεξεργασία Εθνική Τράπεζα

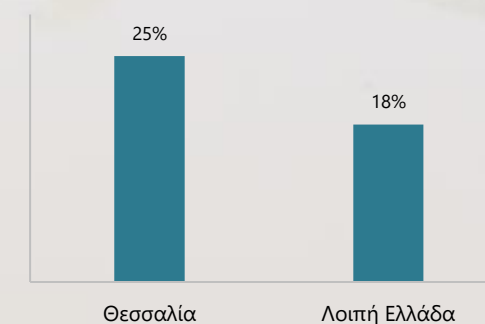
Θεσσαλία: Κύκλος εργασιών βιομηχανίας

ως % συνόλου Ελλάδας

Τουριστικές εισπράξεις φθινοπώρο-χειμώνας

ως % ετήσιων εισπράξεων

Σκοπός της σειράς των τακτικών μελετών για τις Πωλήσεις είναι η σταθερή παρακολούθηση i) των επιδόσεων των κλάδων της ελληνικής οικονομίας, τόσο σε ονομαστικούς όσο και σε αποπληθωρισμένους όρους, ii) της σχετικής τους θέσης στην ΕΕ καθώς και iii) το βαθμό υλοποίησης του δυναμικού τους.

Η ανάλυση στηρίζεται σε επεξεργασία δεδομένων κύκλου εργασιών ελληνικών επιχειρήσεων (πηγή: Ελ.Στατ.) υψηλής συχνότητας (τριμηνιαία βάση για σύνολο επιχειρήσεων και μηνιαία βάση για επιχειρήσεις με υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων). Εξαιρώντας μη-επιχειρηματικές δραστηριότητες (πρωτογενής παραγωγή, ενέργεια, χρηματοοικονομικές και δημόσιες υπηρεσίες), ο οριζόμενος τομέας διαχωρίζεται βάσει κωδικοποίησης NACE σε:

- 7 ευρείς κλάδους: Βιομηχανία (υψηλής τεχνολογίας και λοιπή), Κατασκευές, Τουρισμός, Μεταφορές, ICT, Λοιπές υπηρεσίες και Εμπόριο (χονδρικό και λιανικό).
- 61 αναλυτικούς τομείς δραστηριότητας βάσει ταξινόμησης διψήφιων NACE 2

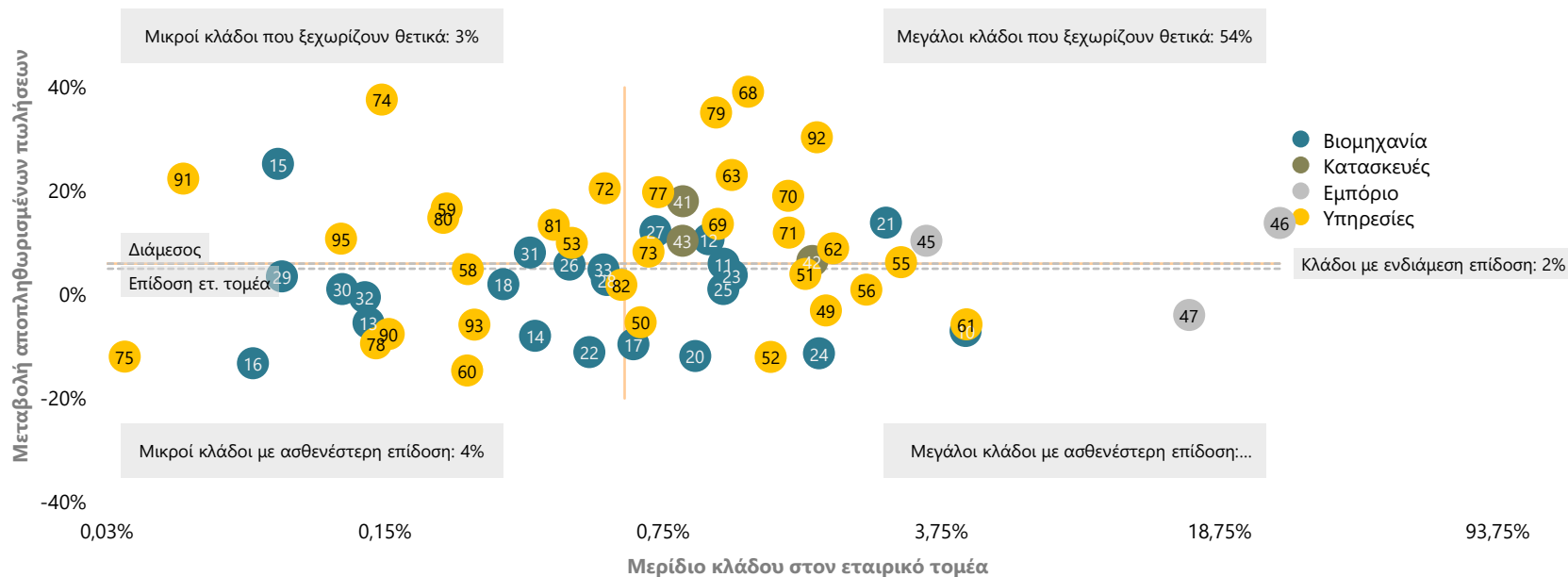
Για το σύνολο των παραπάνω δεδομένων γίνεται εκτίμηση των αποπληθωρισμένων πωλήσεων με χρήση διαφορετικού δείκτη αποπληθωρισμού για κάθε κλάδο, καθώς λαμβάνεται υπόψη κατά περίπτωση και ύστερα από αξιολόγηση η πορεία του όγκου δραστηριότητας ή/και η πορεία του δείκτη τιμών παραγωγού. Σημειώνεται ότι διενεργούνται σταυροειδείς έλεγχοι για την ομαλοποίηση ακραίων γεγονότων που μπορεί να συνδέονται με συγκεκριμένη/ες επιχείρηση/εις, με σκοπό η πορεία να είναι όσο γίνεται χαρακτηριστική των ευρύτερων κλαδικών τάσεων.

Όσον αφορά τις εκτιμήσεις μελλοντικών πωλήσεων, αξιοποιούμε ένα συνδυασμό (i) μεσοπρόθεσμων εκτιμήσεων της δυναμικής και των περιθωρίων ανάπτυξης των κλάδων (λαμβάνοντας υπόψιν τόσο δομικά χαρακτηριστικά όπως clusters όσο και συγκυριακές δυνάμεις όπως το Ταμείο Ανάκαμψης) και (ii) μακροοικονομικών συνθηκών του ευρύτερου περιβάλλοντος (όπως δυναμική επενδύσεων, εξαγωγών και πληθωρισμού).

Πωλήσεις ανά κλάδο

2^ο τρίμηνο 2023 έναντι του 2022

(τομή οριζόντιου άξονα στο διάμεσο μερίδιο, τομή κάθετου άξονα στον μέσο όρο [α] της μεταβολής πωλήσεων τομέα και [β] στη διάμεσο των μεταβολών πωλήσεων των επιμέρους κλάδων)

Χαρτογραφώντας τους αναλυτικούς κλάδους, διαπιστώνουμε ότι η αύξηση των αποπληθωρισμένων πωλήσεων διατηρεί μεν ευρεία χαρακτηριστικά, ωστόσο είναι εμφανής η τάση επιβράδυνσης αφού πλέον οι 42 από τους 61 κλάδους κινούνται θετικά (έναντι 52 κλάδων στο 1ο τρίμηνο).

Εξετάζοντας την σχετική επίδοση των επιμέρους αναλυτικών κλάδων, διαπιστώνουμε την υπεροχή των κλάδων υπηρεσιών, κατασκευών και εμπορίου έναντι της βιομηχανίας. Συγκεκριμένα, η βιομηχανία σημείωσε ελαφρά υποχώρηση κατά το 2^ο τρίμηνο, με τους 9 από τους 23 υποκλάδους να παρουσιάζουν αρνητική μεταβολή (έναντι ανοδικής πορείας σε όλους τους υποκλάδους της στο 1^ο τρίμηνο).

Βιομηχανία

- [10] Τρόφιμα
- [11] Ποτά
- [12] Καπνός
- [13] Υφάσματα
- [14] Ενδυση
- [15] Δέρματα
- [16] Ξύλο
- [17] Χαρτί
- [18] Εκτυπώσεις
- [20] Χημικά
- [21] Φάρμακα
- [22] Πλαστικά
- [23] Ορυκτά
- [24] Μέταλλα
- [25] Μετ. προϊόντα
- [26] Ηλεκτρονικά
- [27] Ηλεκτρ. εξοπλ.
- [28] Μηχανήματα
- [29] Οχήματα
- [30] Εξοπλ. μεταφορών
- [31] Επιπλα
- [32] Λοιπή βιομηχανία
- [33] Επισκευές

Κατασκευές

- [41] Κτίρια
  - [42] Υποδομές
  - [43] Ειδ. κατασκευές
- Εμπόριο**
- [45] Εμπόριο οχημάτων
  - [46] Χονδρικό εμπόριο
  - [47] Λιανικό εμπόριο
- Υπηρεσίες**
- [49] Χερσαίες μετάφ.
  - [50] Θαλάσσιες μετάφ.
  - [51] Αεροπορικές μετάφ.
  - [52] Logistics
  - [53] Ταχυδρομεία
  - [55] Ξενοδοχεία
  - [56] Εστίαση
  - [58] Εκδόσεις
  - [59] Καλλιτεχνικές παραγ.
  - [60] ΜΜΕ
  - [61] Τηλεπικοινωνίες
  - [62] Πληροφορική
  - [63] Υπηρ. πληροφορίας

[68] Real estate

- [69] Δικη & Λογιστ. υπηρ.
- [70] Συμβουλευτικές υπηρ.
- [71] Αρχιτέκτονες
- [72] R&D δραστηρ.
- [73] Διαφήμιση
- [74] Λοιπές επαγγ. υπηρ.
- [75] Κτηνίατροι
- [77] Υπηρ. ενοικίασης
- [78] Υπηρ. Απασχόλησης
- [79] Τουριστ. πρακτορεία
- [80] Υπηρ. ασφάλειας
- [81] Υπηρ. κτιρίων
- [82] Διοικ. υποστήριξη
- [90] Τέχνες
- [91] Βιβλιοθήκες
- [92] Τυχερά παιχνίδια
- [93] Αθλητικές δραστηρ.
- [95] Επισκευές Η/Υ

Πηγή: El.Stat. – Επεξεργασία: Εθνική Τράπεζα

Σκιαγραφώντας το περιβάλλον στο οποίο αναμένεται να δραστηριοποιηθούν οι ελληνικές επιχειρήσεις στο επόμενο διάστημα, διαπιστώνουμε τη διατήρηση του θετικού ισοζυγίου στις προσδοκίες της μελλοντικής ζήτησης και απασχόλησης στους κλάδους (συγκριτικά με το μακροπρόθεσμο μέσο όρο τους), και παράλληλα την κάμψη των προσδοκιών τις τιμές. Ειδικότερα:

- Οι υπηρεσίες παραμένουν ο κλάδος με τις περισσότερες αισιόδοξες προσδοκίες για την πορεία της ζήτησης – σε αυτό συνέβαλαν και οι καλές τουριστικές επιδόσεις – ενισχύοντας παράλληλα τις προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο.
- Στο λιανικό εμπόριο διαπιστώνεται σημαντική ενίσχυση προσδοκιών μελλοντικής ζήτησης και απασχόλησης, η οποία είναι συμβατή με τις εκτιμήσεις αποκλιμάκωσης τιμών.
- Στις κατασκευές παρατηρούμε βελτίωση στις προοπτικές μελλοντικής ζήτησης, που αναμένεται να τροφοδοτήσει και την απασχόληση στον κλάδο που αναμένεται να επωφεληθεί από [α] την υλοποίηση έργων που χρηματοδοτούνται από το RRF, και [β] τη ζωηρή ζήτηση για κατοικίες και επαγγελματικά ακίνητα.
- Η βιομηχανία διατηρεί θετικές προσδοκίες για την πορεία της ζήτησης και της απασχόλησης, και παράλληλα δέχεται την άμεση επίδραση των πτωτικών διεθνών τιμών σε βασικές πρώτες ύλες.

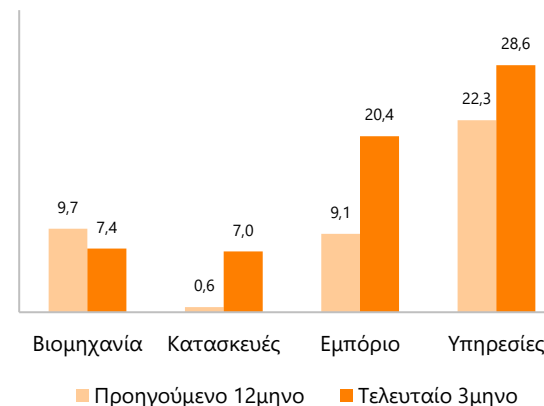
Η παραπάνω θετική εικόνα επιβεβαιώνεται από την πλευρά των καταναλωτών, αφού η συνεχιζόμενη υποχώρηση των πληθωριστικών πιέσεων συμβάλει στη σταδιακή ενίσχυση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης την αυξημένη διάθεση για αγορά αυτοκινήτου, ενώ και η αγορά κατοικίας παρουσιάζει επιδόσεις κοντά στον μακροπρόθεσμο μέσο όρο παρά την ανοδική πορεία των επιτοκίων.

Το τελευταίο 3μηνο αναφέρεται στην περίοδο Ιούλιος-Σεπτέμβριος, και το προηγούμενο 12μηνο στην περίοδο Οκτ.-'22 έως Ιούν.-'23.

Πηγή: European Commission, Επεξεργασία: Εθνική Τράπεζα

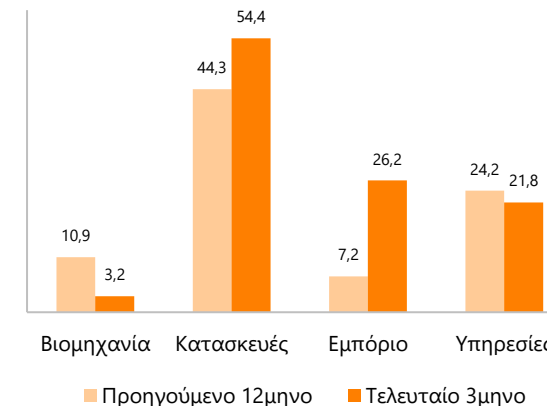
Μελλοντική ζήτηση

απόκλιση από τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο

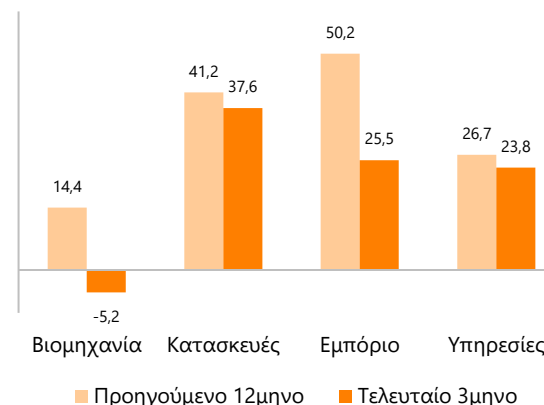
Μελλοντική απασχόληση

απόκλιση από τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο

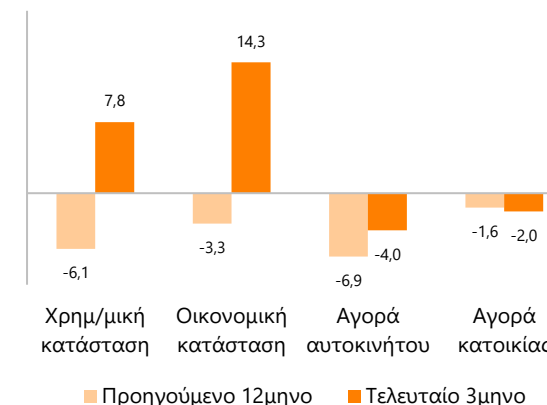
Μελλοντικές τιμές

απόκλιση από τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο

Καταναλωτική εμπιστοσύνη

απόκλιση από τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο

Disclaimer

Η παρούσα έκθεση καταρτίστηκε από τη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία εποπτεύεται από την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, και προορίζεται αποκλειστικά ως απλή αναφορά για την ενημέρωση έμπειρων και ειδικευμένων επενδυτών, οι οποίοι αναμένεται και θεωρούνται απολύτως ικανοί να λαμβάνουν επενδυτικές αποφάσεις χωρίς να βασίζονται στο περιεχόμενο της έκθεσης, δηλαδή μόνον εφόσον πραγματοποιήσουν ίδια ανεξάρτητη έρευνα σε πηγές της επιλογής τους. Η παρούσα έκθεση δεν συνιστά επενδυτική έρευνα ούτε σύσταση για έρευνα, και ως τέτοια δεν καταρτίστηκε βάσει νομικών απαιτήσεων με σκοπό τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της επενδυτικής έρευνας. Οι πληροφορίες που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν συνιστούν παροχή επενδυτικών συμβουλών και σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή να θεωρηθούν σαν πρόταση ή προτροπή για αγορές ή πωλήσεις ή προώθηση προσφοράς ή προτροπής για αγορές ή πωλήσεις ή για συμμετοχή σε σύμβαση αναφορικά με κάθε χρεόγραφο, προϊόν, υπηρεσία ή επένδυση. Οι πληροφορίες ή οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν επαρκούν για να στηρίξουν μια επενδυτική απόφαση – και δεν συνιστούν δήλωση ή εγγύηση όσον αφορά τις μελλοντικές επιδόσεις οποιοδήποτε χρηματοπιστωτικού μέσου, πίστωσης, συναλλαγματικής ισοτιμίας ή άλλου μέτρου της αγοράς ή της οικονομίας. Οι επιδόσεις που έχουν σημειωθεί στο παρελθόν δεν αποτελούν αξιόπιστη ένδειξη μελλοντικών επιδόσεων. Δηλώνεται δεόντως ότι τα επενδυτικά προϊόντα ενέχουν επενδυτικούς κινδύνους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται ο κίνδυνος απώλειας μέρους ή του συνόλου του επενδύμενου κεφαλαίου. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και/ή τα συνδεδεμένα με αυτήν πρόσωπα δεν φέρουν καμία απολύτως ευθύνη για τυχόν συνέπειες (συμπεριλαμβανομένης, ενδεικτικά, της άμεσης, έμμεσης ή επακόλουθης ζημίας, της απώλειας κέρδους, και άλλων απωλειών) που προκύπτουν από τυχόν εξάρτηση ή χρήση της παρούσας έκθεσης, και δεν αναλαμβάνουν καμία νομική υποχρέωση έναντι επενδυτή που θα λάβει άμεσα ή έμμεσα την παρούσα έκθεση. Η τελική επενδυτική απόφαση πρέπει να λαμβάνεται από τον επενδυτή, και την ευθύνη για την επένδυση πρέπει να αναλάβει ο επενδυτής.

Όποια στοιχεία έχουν χρησιμοποιηθεί στην παρούσα έκθεση, έχουν ληφθεί από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες, αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από ανεξάρτητο φορέα. Λόγω της πιθανότητας λάθους εκ μέρους αυτών των πηγών, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος δεν εγγυάται για την ακρίβεια, τον επίκαιρο χαρακτήρα ή τη χρησιμότητα οποιασδήποτε πληροφορίας. Οι πληροφορίες και οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση υπόκεινται σε μεταβολές χωρίς προειδοποίηση, και δεν υφίσταται υποχρέωση επικαιροποίησης των πληροφοριών και των απόψεων που περιέχονται στην παρούσα έκθεση. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, οι συνδεδεμένες με αυτήν εταιρείες, οι εκπρόσωποί της, τα στελέχη της και/ή το προσωπικό της ή άλλα πρόσωπα που σχετίζονται με αυτήν, δεν αναλαμβάνουν καμία ευθύνη ή υποχρέωση σε σχέση με την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα έκθεση, ή για οποιαδήποτε ζημία, εν γένει, που απορρέει από τυχόν χρήση της παρούσας έκθεσης, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτικών αποφάσεων που βασίστηκαν στην παρούσα έκθεση. Η παρούσα έκθεση δεν υποτίθεται ότι περιέχει όλες τις πληροφορίες που μπορεί να χρειάζεται ένας υποψήφιος επενδυτής. Οι αποδέκτες της παρούσας έκθεσης θα πρέπει να αξιολογούν σε ανεξάρτητη βάση τις ειδικές πληροφορίες και απόψεις που περιέχονται σε αυτήν, και να ζητούν τις συμβουλές των επαγγελματιών και οικονομικών συμβούλων της επιλογής τους σε σχέση με οποιοδήποτε επενδυτικό, οικονομικό, νομικό, επιχειρηματικό, φορολογικό, λογιστικό ή κανονιστικό ζήτημα, πριν προβούν σε οποιαδήποτε επένδυση ή πριν πραγματοποιήσουν οποιαδήποτε συναλλαγή σχετικά με πληροφορίες και απόψεις που πραγματεύεται η παρούσα έκθεση.

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. συνέταξε και δημοσίευσε την παρούσα έκθεση απολύτως ανεξάρτητα από οποιαδήποτε συνδεδεμένη με αυτήν εταιρεία και, ως εκ τούτου, όλες οι δεσμεύσεις, απόψεις, προβλέψεις, αξιολογήσεις ή ενδεικτικές τιμές που διατυπώνονται στις εν λόγω εκθέσεις μπορεί να διαφέρουν ουσιαστικά από τυχόν παρόμοιες εκθέσεις οι οποίες εκδίδονται από συνδεδεμένες εταιρείες, και μπορεί να βασίζονται σε διαφορετικές πηγές και μεθοδολογίες. Η παρούσα έκθεση δεν απευθύνεται σε, ούτε προορίζεται για, διανομή προς χρήση από πρόσωπα ή οντότητες που είναι πολίτες ή κάτοικοι ή έχουν έδρα σε οποιαδήποτε τοποθεσία, κράτος, χώρα ή άλλη δικαιοδοσία στην οποία η εν λόγω διανομή, δημοσίευση, διάθεση ή χρήση αντίκειται προς τους σχετικούς νόμους, κανονισμούς ή κανόνες. Η παρούσα έκθεση προστατεύεται από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας και δεν επιτρέπεται η τροποποίηση, αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση ή μεταβίβασή της, είτε άμεση είτε έμμεση, σε οποιοδήποτε τρίτο μέρος, εν όλω ή εν μέρει, χωρίς προηγούμενη γραπτή συγκατάθεση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος. Όλες οι απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση εκφράζονται με ακρίβεια τις προσωπικές απόψεις του συντάκτη αποκλειστικά, όσον αφορά καθένα και όλα τα θέματα που καλύπτονται. Περαιτέρω, βεβαιώνεται ότι κανένα μέρος της αποζημίωσης του συντάκτη της έκθεσης δεν είχε, ούτε έχει, ούτε θα έχει άμεση ή έμμεση σχέση με τις συγκεκριμένες θέσεις ή τις απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση.

ΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

με τη ματιά της Εθνικής Τράπεζας

Βουμβάκη Τζέση
Deputy Chief Economist
fvoumv@nbg.gr

Κουτούζου Αθανασία
Head of Entrepreneurship & Business Analysis
koutouzou.ath@nbg.gr

Σακκάς Κ. Γεώργιος
Economist
sakkas.georgios@nbg.gr

Ιωάννης Κρόμπας
Economist
krompas.ioannis@nbg.gr

Μιχαηλίδης Μάριος
Data Analyst
michailidis.marios@nbg.gr

ΠΩΛΗΣΕΙΣ

3^ο τρίμηνο 2023

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης